Alternativa datamodeller och grafdata på webben

2022-05-02

Eva Blomqvist
eva.blomqvist@liu.se

Slides delvis utvecklade av:
Robin Keskisärkkä
robin.keskisarkka@liu.se

LINKÖPINGS UNIVERSITET

Översikt

- Alternativ till relationsdatabaser
  - Key-value store
  - Wide column store
  - Grafdatabaser
- GraphQL
- Semantic Web och länkade data
- Använda webbdata

Alternativ till relationsdatabaser

Begränsningar hos relationsdatabaser

- *Closed-world assumption*
- Atomära attribut
- Objekt kan inte existera utan sina attribut
- Semantiken bakom databasen är inte explicit
- Komplicerat att uppdatera databasschemat
  - Ex. ändra 1:1 till 1:N eller N:M
- Kan inte hantera **riktigt** stora datamängder
- ...

Hur hanterar vi avsaknad av information?

- Closed-world assumption (CWA)
  - Om det saknas i databasen så antar vi att det är falskt
- Open-world assumption (OWA)
  - Om det saknas i databasen så kan det vara antingen sant eller falskt

Exempel från Harry Potter

Id	Födelseår	Namn	Efternamn
1	1980	Harry	Potter
2	1980	Hermione	Granger
3	1979	Ron	?
4	?	Draco	Malfoy

CWA: Draco har inget födelseår. Ron har inget efternamn.
OWA: Draco har ett födelseår och Ron har ett efternamn, men deras värden är okända.

Begränsningar hos relationsdatabaser

- Closed-world assumption
- Atomära attribut
- Objekt kan inte existera utan sina attribut
- Semantiken bakom databasen är inte explicit
- Komplicerat att uppdatera databasschemat
  - Ex. ändra 1:1 till 1:N eller N:M
- Kan inte hantera **riktigt** stora datamängder
- ...

Alternativa modeller

- Objektorienterade databaser
- Deduktiva databaser
- NoSQL
  - Key-value stores
  - Wide column store
  - Grafdatabaser
  - ...

Vad är NoSQL?

- NoSQL: **N**ot **o**nly **SQL**
- Data representeras inte relationellt
- Konsistenskraven är lägre än för traditionella databaser
- Fokus ligger ofta på skalbarhet
- Har vanligtvis inget schema
  - ... men ofta kan scheman i viss mån "simuleras" med hjälp av middleware

Key-value store

- Kan jämföras med dictionary i Python eller maps i andra språk
  - Amazon DynamoDB, Oracle NoSQL Database, Redis, MongoDB, Cassandra, ArangoDB mm.
- Fördelar
  - Kan distribueras och skalas upp relativt enkelt
  - Enkel datamodell (inget schema)
- Nackdelar
  - Datakonsistens
  - Konflikthantering
  - Inget schema!

Wide columnstore

- Tvådimensionellt key-value store
- Tabellrad plus tabellkolumn utgör nyckeln för dataelement
- Fokus på stora mängder kolumner
- Exempel
  - Apache Cassandra, Amazon DynamoDB

Exempel: Googles BigTable

- Utvecklades av Google 2004-2006

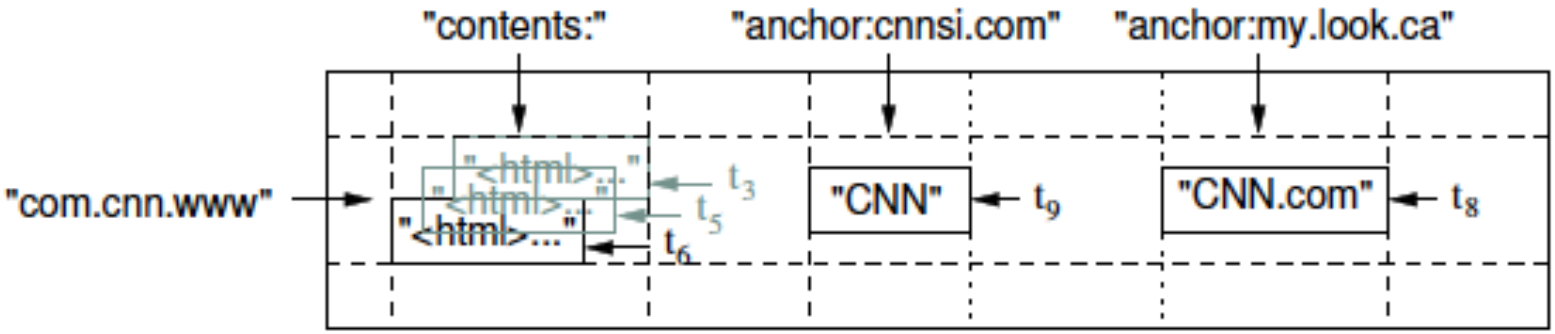

- "Rådata" från Googles crawlers (2006) ca 800TB, 1000 miljarder celler
- Distribuerat över serverkluster
  - Hierarki av tabeller för att hitta rätt data

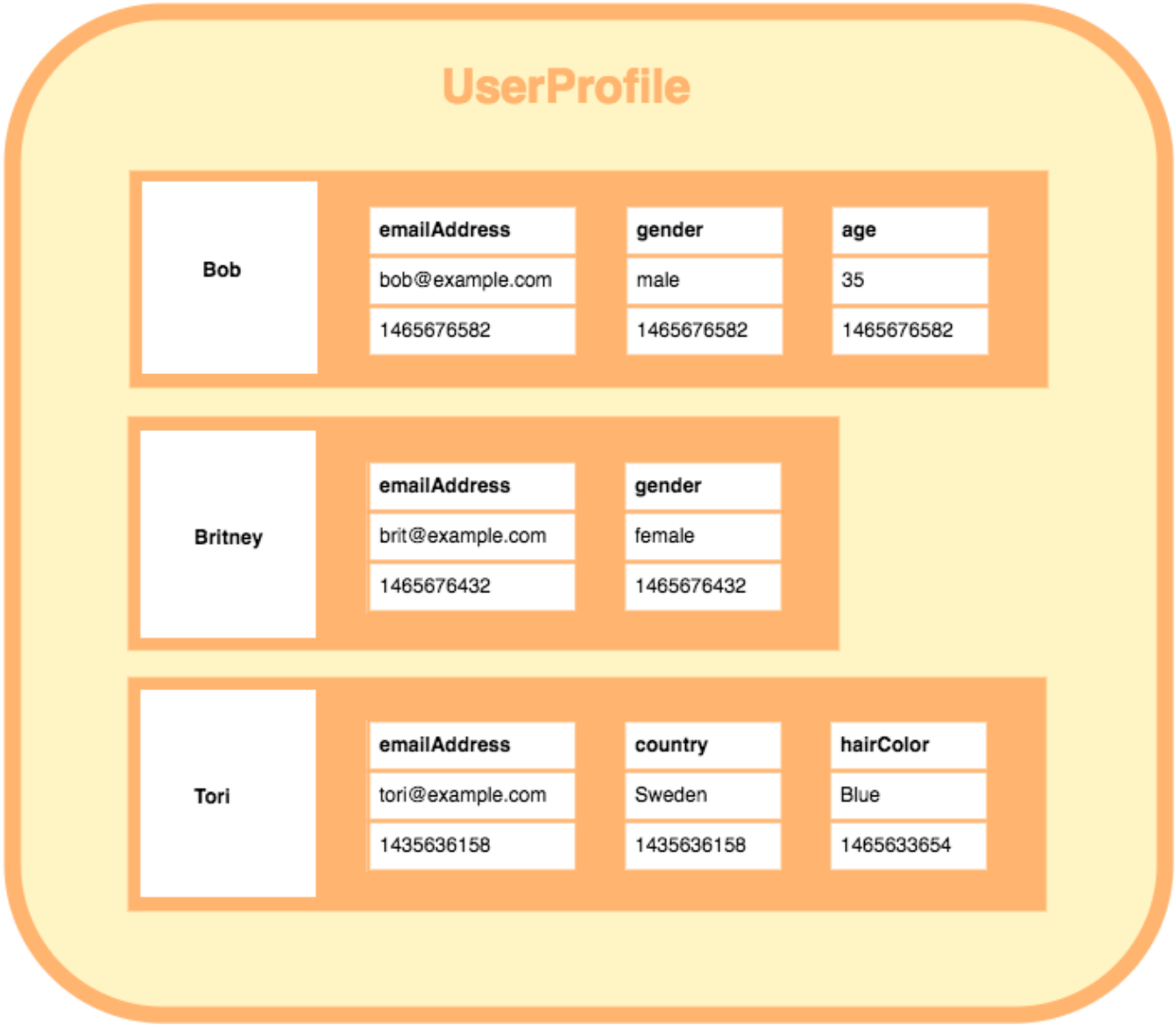

https://database.guide/what-is-a-column-store-database/

Big Data: Apache Cassandra

Some of the largest production deployments include ***Apple's****, with over 75,000 nodes storing over* ***10 PB of data****,* ***Netflix*** *(2,500 nodes,* ***420 TB****, over 1 trillion requests per day), Chinese search engine* ***Easou*** *(270 nodes,* ***300 TB****, over 800 million requests per day), and* ***eBay*** *(over 100 nodes,* ***250 TB****).*

http://cassandra.apache.org/ (2020-12-16)

Grafdatabaser

- Grafer är ofta ett naturligt sätt att beskriva data
  - Ex. sociala nätverk, webblänkar och relationer mellan dokument
- Typisk datamodell består av
  - Noder
  - Bågar (relationer)
  - Attribut på noder och bågar

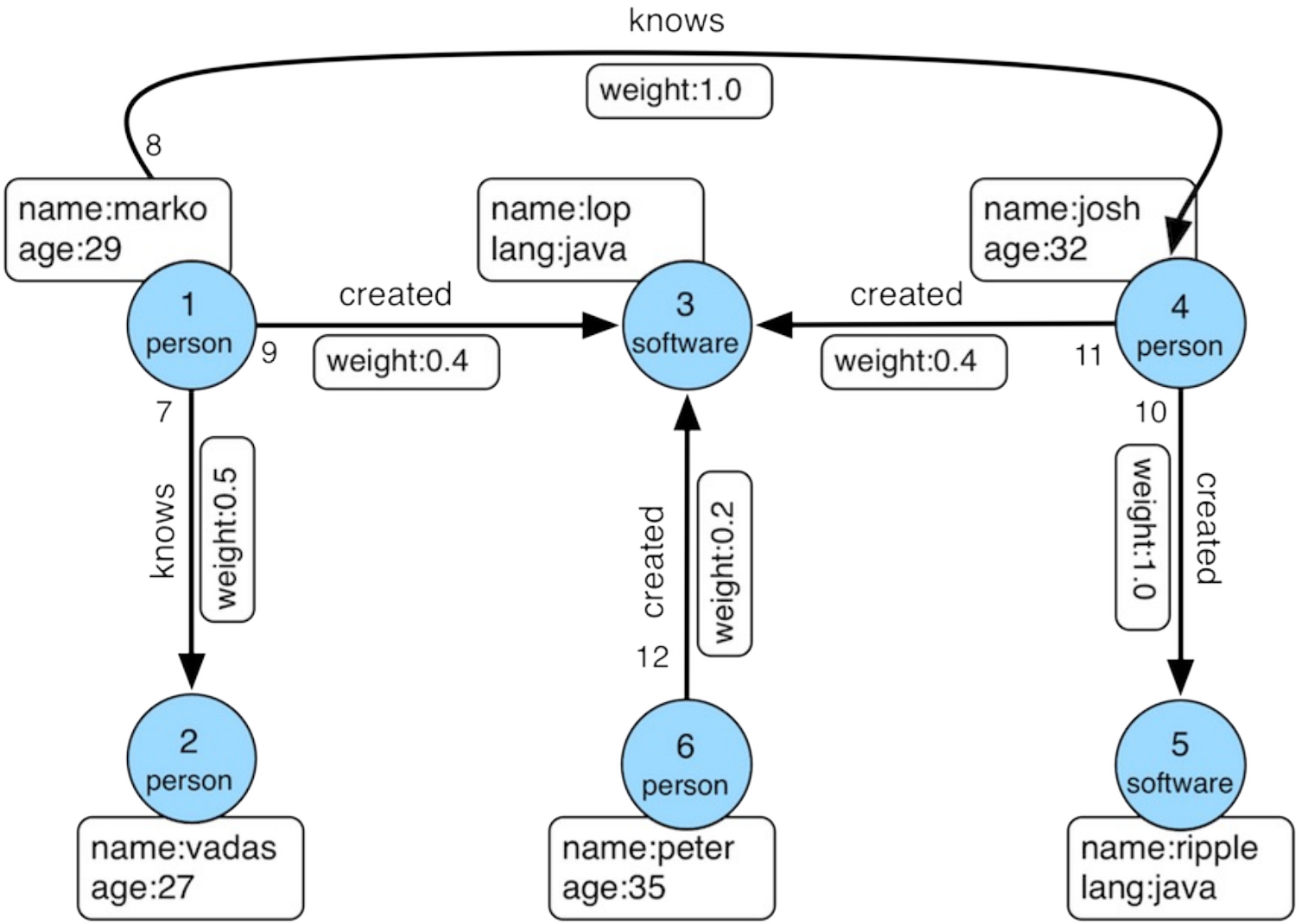

http://tinkerpop.apache.org/docs/current/reference/

Exempel på grafdatabashanteringssystem

- Neo4J
- MarkLogic
- AnzoGraph DB
- ArangoDB
- OrientDB
- ... men ingen standardiserad datamodell eller gemensamt frågespråk

GraphQL

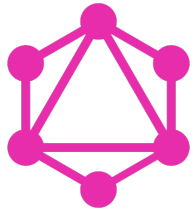

- GraphQL är ett frågespråk för att hämta och ändra data på en server
- GraphQL kan i viss mån användas för att definiera scheman
- Kan ses som ett alternativ till REST API:er
- Hämtar endast den information som efterfrågas
  - Undviker *overfetching*
- GraphQL är inte bundet till någon specifik databas
- Mycket populärt och snabbt växande!

GraphQL schema

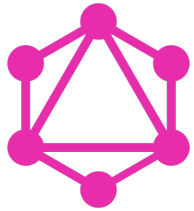

```
type Person {
  name: String!
  age: Int!
  posts: [Post!]!
}

type Post {
  title: String!
  author: Person!
}
```

GraphQL queries

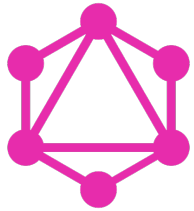

```
query {
  allPersons {
    name
    posts {
      title
    }
  }
}
```

```
{
  "data": {
    "allPersons": [
      {
        "name": "Johnny",
        "posts": [
          {
            "title": "GraphQL is awesome"
          },
          {
            "title": "GraphQL vs. REST"
          }
        ]
      },
      # ...
    ]
  }
}
```

GraphQL demo

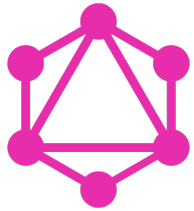

https://lucasconstantino.github.io/graphiql-online/

"Getting information off the Internet is like taking a drink from a firehose."

Mitchell Kapor

Semantic Web

RDF, OWL och länkade data

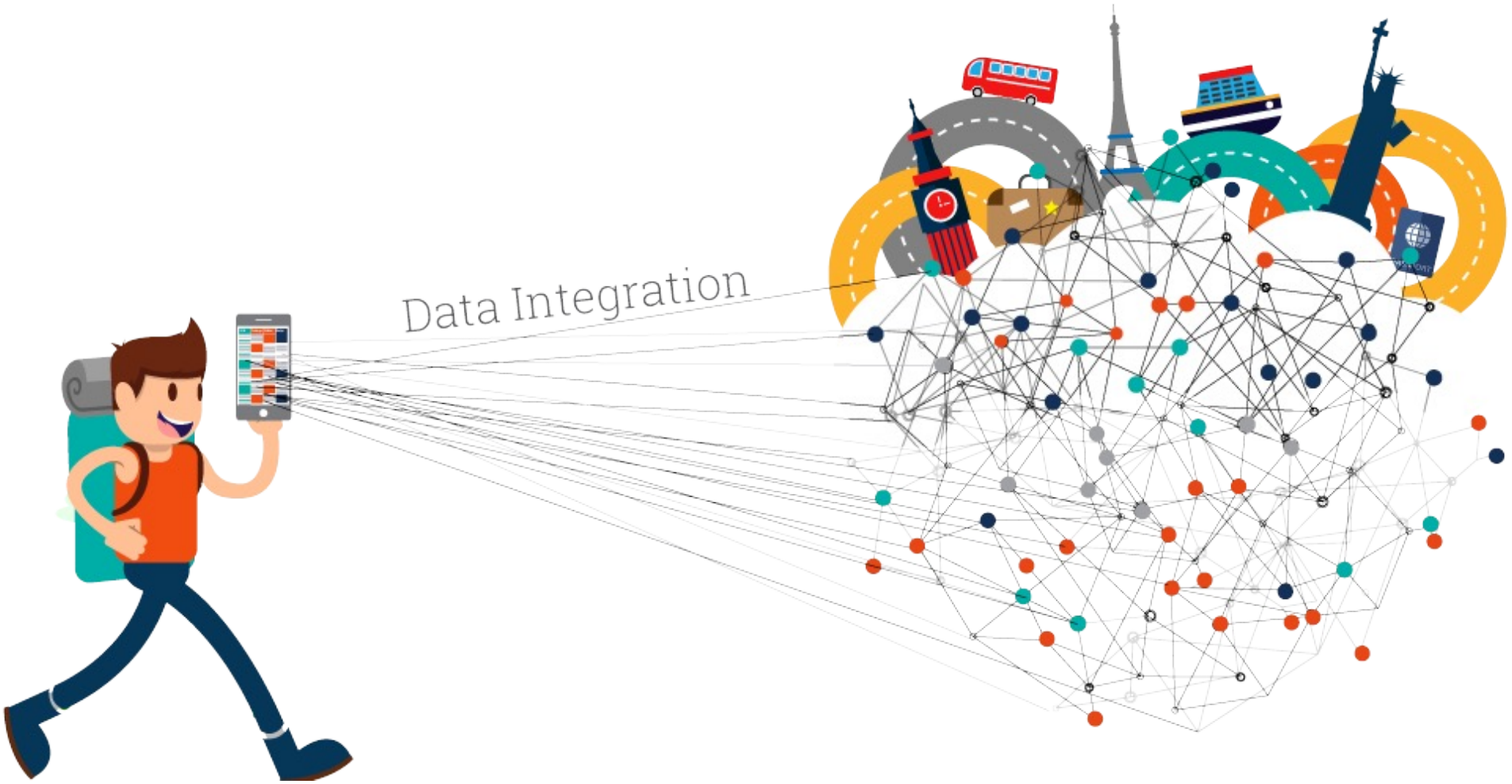

https://ontotext.com/linked-data-paths-smart-tourism-journey/

The Semantic Web

- *Den semantiska webben*
- Adresser på webben representerar entiteter/resurser
- Länkar mellan entiteter/resurser beskriver specifika relationer
- Bildar gemensamt en semantiskt annoterad riktad graf

RDF – Resource Description Framework

- Grafdatamodell för att beskriva data på webben
- En resurs är vad som helst som kan identifieras med en URI
  - Websidor, böcker, verkliga personer, ...
  - Relationerna mellan resurser är också resurser!
- Data representeras som tripplar

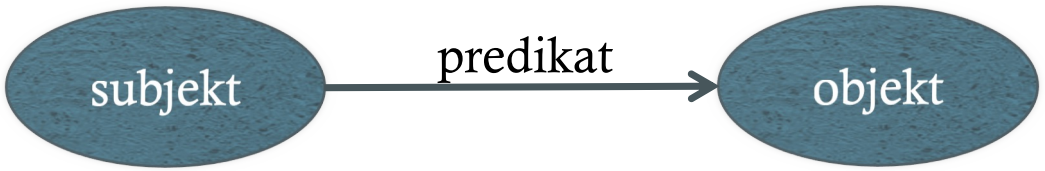

RDF exempel

```
<Bob> <is a> <person> .
<Bob> <is a friend of> <Alice> .
<Bob> <is born on> <the 4th of July 1990> .
<Bob> <is interested in> <the Mona Lisa> .
<the Mona Lisa> <was created by> <Leonardo da Vinci> .
<the video 'La Joconde à Washington'> <is about> <the Mona Lisa> .
```

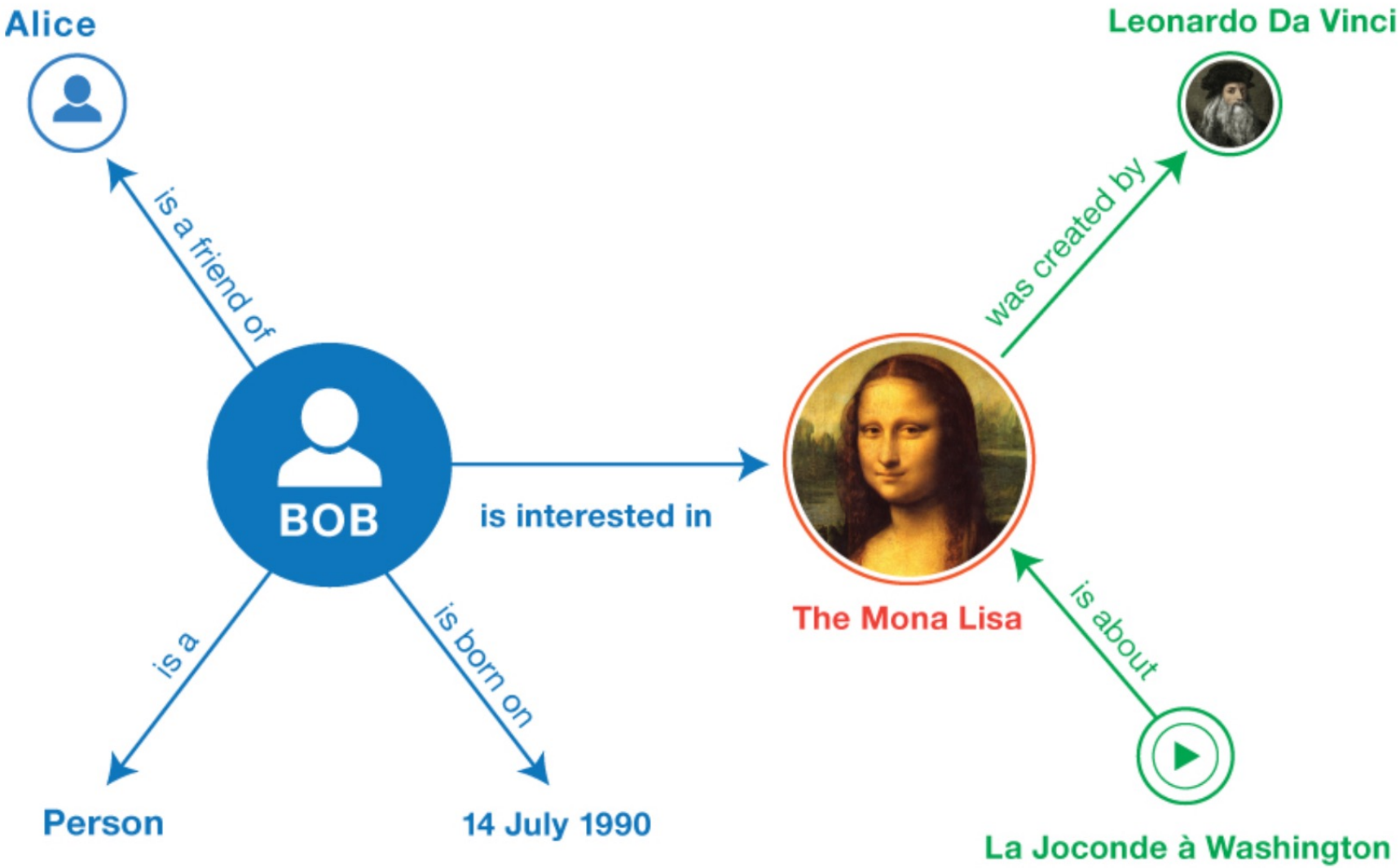

https://www.w3.org/TR/rdf11-primer/

Varför RDF?

- Ett sätt att prata om resurser på webben
- En gemensam enkel datamodell
- Ett universellt sätt att identifiera resurser (URI:er)
- ”Lågnivå”-integration av data
- Vi kan tala om att två resurser är samma sak genom att använda samma URI

Hur tillhandahålls RDF-data?

- Nedladdningsbara filer
  - Ladda ned och ladda in i ett eget program
- Data direkt på webben ”länkade data”
  - Slå upp URI:er och traversera grafen
    - Ex: https://dbpedia.org/page/Ada_Lovelace
  - Experimentella SPARQL-interface finns
- SPARQL-endpoints
  - Ställ SPARQL fråga mot en tjänst på webben
- Specialiserade API:er

RDF stores

- Grafdatabaser designade för att stödja RDF
  - Exempel: Apache Jena, RDF4J, OpenLink Virtuoso, Blazegraph, Stardog, ...
- Skillnader mot andra grafdatabaser
  - RDF tillåter inte attribut på noder och bågar
  - Standardiserat frågespråk och datamodell förankrade i W3C
  - Stödjer oftast ontologier och inferens MEN uttrycksfulla modeller leder till sämre skalbarhet

The Semantic Web Layers

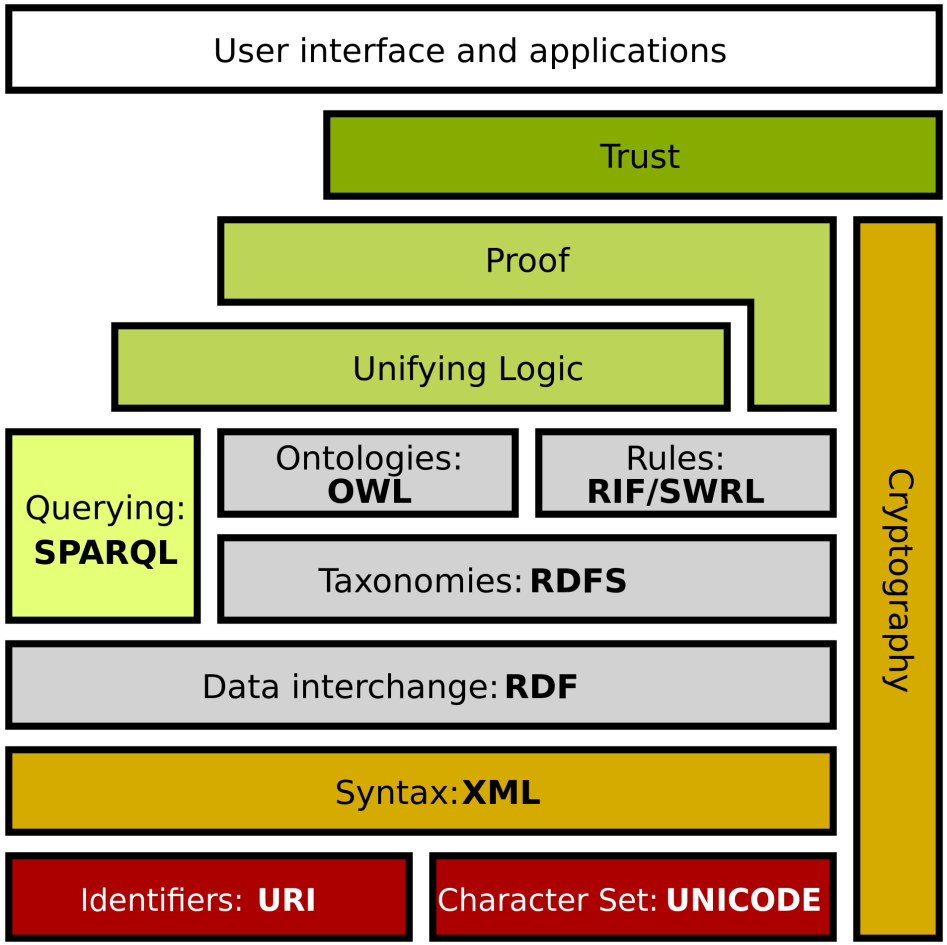

Ontologier

- Ontologier beskriver vår datamodell och vårt vokabulär
- Standardiserade ontologier
  - RDF
  - RDFS
  - OWL
  - ...

RDF eller relationsdatabas?

- Relationsdatabaser har en mycket effektiv underliggande modell för normalstora data
- ... men semantiken är inte explicit!
- Exempel: ”Lista alla forskningsartiklar”

Namn	Position
Anders	Doktorand
Anna	Professor
Bengt	Pressansvarig

Författare	Artikel
Bengt	”Universitetsnytt 2014”
Anna	”Ontology engineering”
Bengt	”Statistik över LiU '07”

RDF

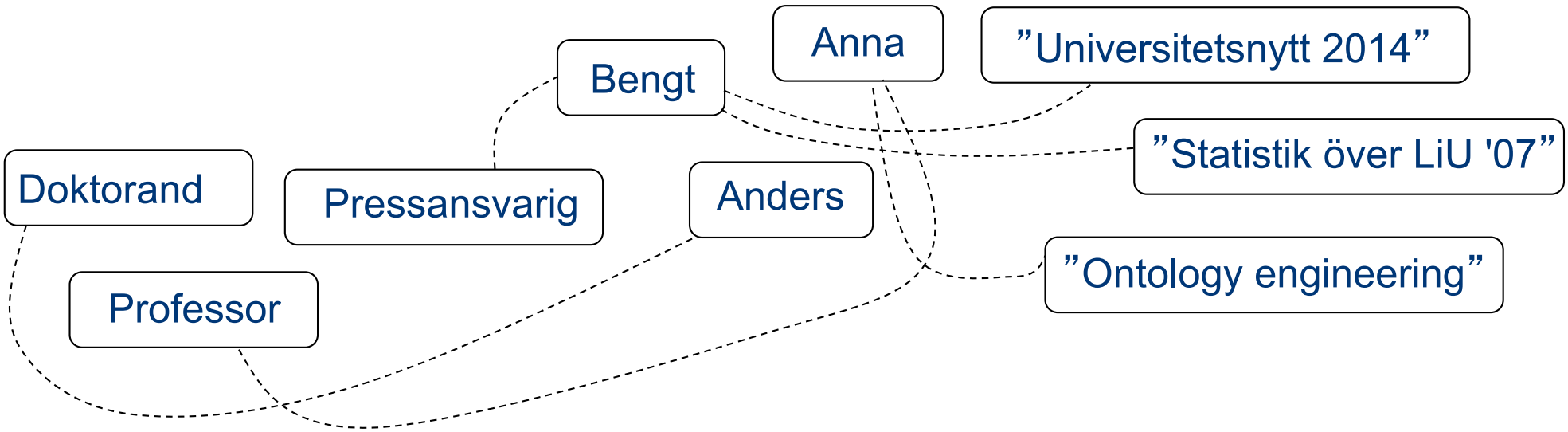
Anna
”Universitetsnytt 2014”
Bengt
”Statistik över LiU '07”
Doktorand
Pressansvarig
Anders
”Ontology engineering”
Professor

RDF

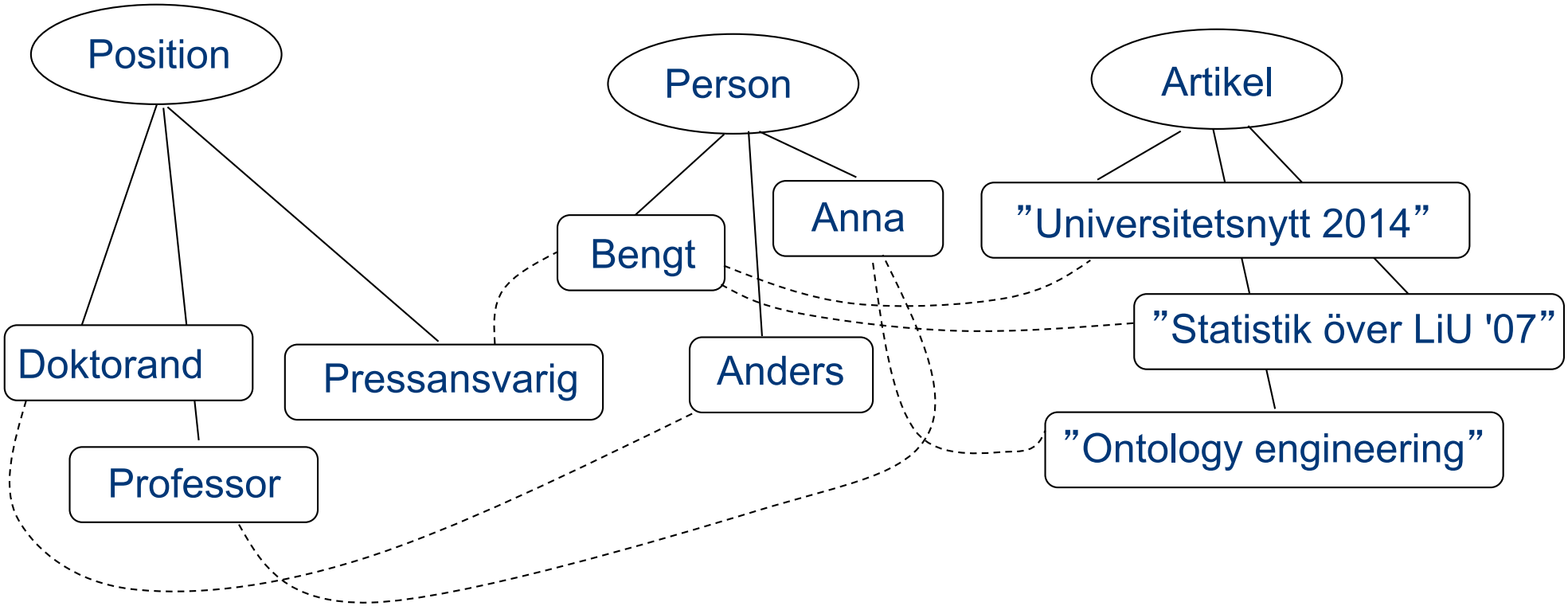
Position
Person
Artikel
Anna
Bengt
”Universitetsnytt 2014”
”Statistik över LiU '07”
Doktorand
Pressansvarig
Anders
”Ontology engineering”
Professor

RDF + RDF Schema (RDFS)

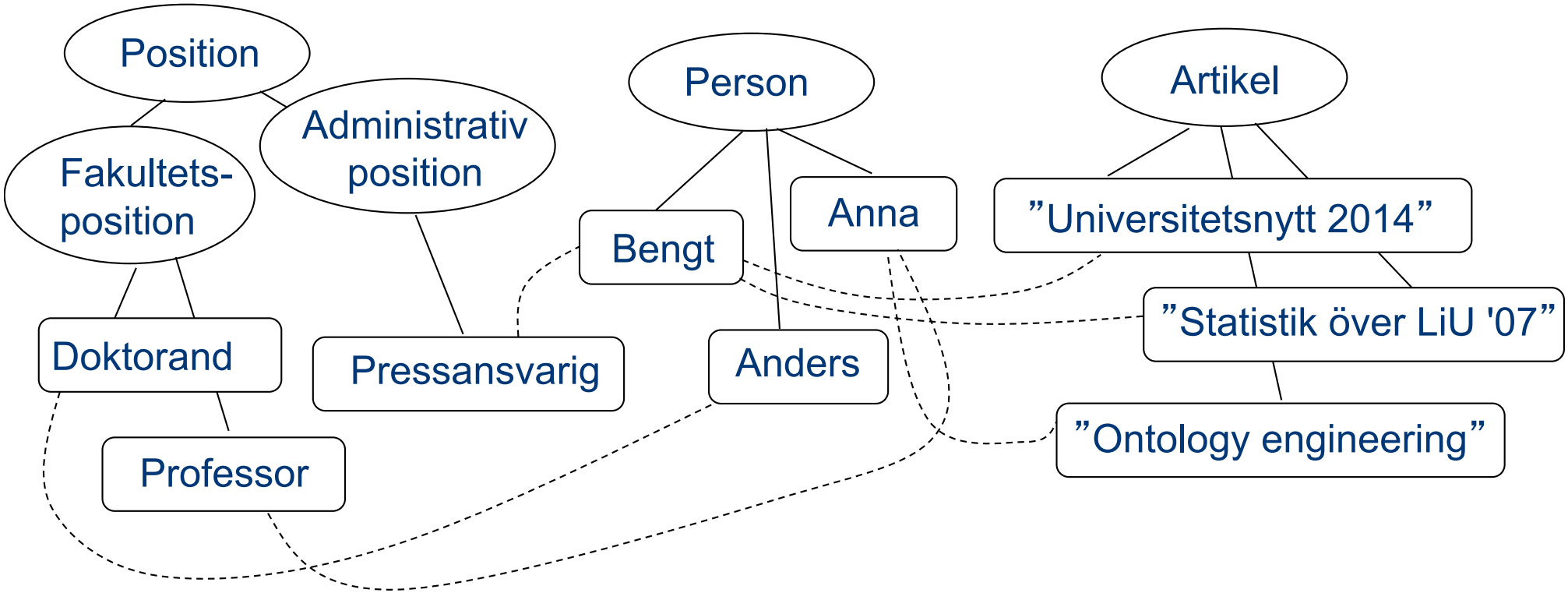

RDF + RDFS + OWL

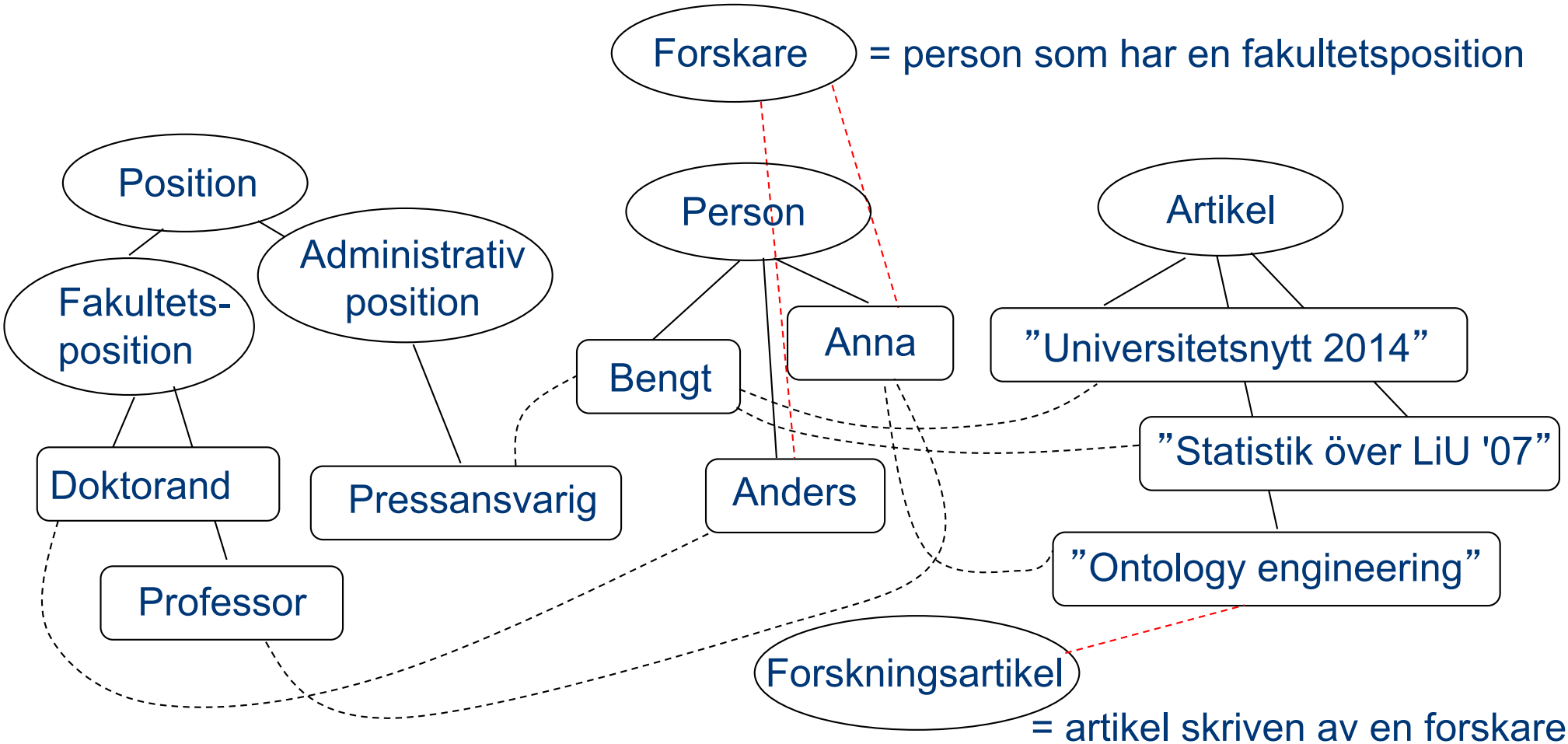
Forskare
= person som har en fakultetsposition
Position
Administrativ position
Fakultets-position
Person
Artikel
Anna
Bengt
”Universitetsnytt 2014”
”Statistik över LiU '07”
Doktorand
Pressansvarig
Anders
”Ontology engineering”
Professor
Forskningsartikel
= artikel skriven av en forskare

Länkade data

- Data som publiceras på webben i enlighet med ett antal principer:
  1. Använd URI:er som namn på ”saker”
  2. Använd HTTP-URI:er så att man kan slå upp namnen
  3. När någon slår upp en URI, se till att returnera användbar information om URI:n
  4. Inkludera länkar till andra URI:er, så att man kan upptäcka mer
- Linking Open Data Project – LOD
  - Det första projektet som började publicera data på detta sätt
  - Nu mycket mer än ett projekt
  - Linked Open Data Cloud (https://lod-cloud.net/)

Ett LOD exempel: DBPedia

- Strukturerad information extraherad från Wikipedia (främst ”infoboxes”)
- Utforska: skriv in en URI för en entitiet i din browser
  - ex. URI:n för Berlin (http://dbpedia.org/page/Berlin)
- Ställ frågor genom deras publika SPARQL endpoint
  - http://dbpedia.org/sparql
  - Alternativt interface: http://yasgui.org/

Exempel 1: DBPedia

”Lista de 10 största länderna i världen med avseende på befolkningsmängd.”

URI	Representerar
rdf:type	Predikat som pekar på resursens klass(er)/typ
dbo:Country	Resurs som representerar ett land (konceptet)
dbp:populationCensus	Predikat som pekar på en befolkningsmängd
rdfs:label	Textsträng som beskriver en resurs

SPARQL-fråga

```
PREFIX rdfs: <http://www.w3.org/2000/01/rdf-schema#>
PREFIX dbp: <http://dbpedia.org/property/>
PREFIX dbo: <http://dbpedia.org/ontology/>
PREFIX rdf: <http://www.w3.org/1999/02/22-rdf-syntax-ns#>
SELECT ?country ?countryLabel ?population
WHERE {
    ?country rdf:type dbo:Country .
    ?country dbp:populationCensus ?population .
    ?country rdfs:label ?countryLabel
FILTER(lang(?countryLabel) = "en")
}
ORDER BY DESC(?population)
LIMIT 10
```

Exempel 2: DBPedia

”Lista alla euroländer efter ländernas yta.”

URL	Representerar
rdf:type	Predikat som pekar på resursens klass(er)/typ
dbo:Country	Resurs som representerar ett land (konceptet)
dbr:Euro	Resurs som representerar euro-valutan
rdfs:label	Textsträng som beskriver en resurs
dbo:currency	Predikat som pekar på en valuta
dbo:area	Predikat som pekar på en area
dbp:callingCode	Landsnummer

SPARQL-fråga

```
PREFIX rdfs: <http://www.w3.org/2000/01/rdf-schema#>
PREFIX dbo: <http://dbpedia.org/ontology/>
PREFIX dbp: <http://dbpedia.org/property/>
PREFIX dbr: <http://dbpedia.org/resource/>
PREFIX rdf: <http://www.w3.org/1999/02/22-rdf-syntax-ns#>
SELECT ?country ?countryLabel
WHERE {
    ?country rdf:type dbo:Country .
    ?country rdfs:label ?countryLabel .
    FILTER(lang(?countryLabel) = "en")
    ?country dbo:currency dbr:Euro .
    ?country dbo:area ?area .
    # snävare definiton av land kräver landsnummer
    ?country dbp:callingCode ?callingCode .
}
ORDER BY DESC(MAX(?area))
```

Exempel 3: DBPedia

”Lista alla fotbollsspelare som har spelat/spelar för klubbar som har en arena med plats för fler än 40000, och som är födda i ett land med mindre än 10 miljoner invånare.”

URL	Representerar
rdf:type	Predikat som pekar på resursens klass(er)/typ
dbo:Country	Resurs som representerar ett land (konceptet)
dbo:SoccerPlayer	Resurs som representerar fotbollsspelare (konceptet)
rdfs:label	Textsträng som beskriver en resurs
dbo:team	Predikat som pekar på ett lag
dbo:ground	Predikat som pekar på en stadion
dbp:capacity	Predikat som pekar på antal sittplatser
dbo:birthPlace	Predikat som pekar på födelseplats
dbp:populationCensus	Predikat som pekar på en befolkningsmängd

SPARQL-fråga

```
PREFIX rdfs: <http://www.w3.org/2000/01/rdf-schema#>
PREFIX dbo: <http://dbpedia.org/ontology/>
PREFIX dbr: <http://dbpedia.org/resource/>
PREFIX dbp: <http://dbpedia.org/property/>
PREFIX rdf: <http://www.w3.org/1999/02/22-rdf-syntax-ns#>
SELECT DISTINCT ?name ?country
WHERE {
    ?player a dbo:SoccerPlayer ;
            dbo:birthPlace ?country ;
            dbo:team ?team ;
            rdfs:label ?name .
     FILTER(lang(?name) = "en")
     ?country dbp:populationCensus ?population .
     FILTER(?population < 1000000)
     ?team dbo:ground ?ground .
     ?ground dbp:capacity ?capacity .
     # lägg till ett "rimligt" maxtak
     FILTER(?capacity > 40000 && ?capacity < 500000)
} LIMIT 1000
```

Hur kan jag använda länkade data?

- Utnyttja ”the Web of Data” i dina system
  - Exempel: Hitta information om platser
  - Använd URI:er för att prata om resurser på webben
- Hur kommer jag åt data?
  - Nedladdning av datamängder
  - HTTP (kataloger, t.ex. https://datahub.io/)
  - SPARQL endpoints (http://sparqles.ai.wu.ac.at/availability)
- Andra API:er

Exempel: använda LOD (via SPARQL) från R

- Använd paketet 'SPARQL'
  - https://cran.r-project.org/web/packages/SPARQL/SPARQL.pdf

- Skicka frågor till en SPARQL endpoint och hantera resultaten i R (t ex R-studio)
  - Demo…

Summering

- Moderna storskaliga (webb-)applikationer ställer nya krav
  - Horisontell skalbarhet
  - Flexibla scheman
  - Länkar till externa data
- NoSQL är ett samlingskoncept för populära alternativ till relationsdatabaser
- GraphQL är ett växande alternativ till REST
- RDF är en datamodell specifikt utvecklad för webbdata
- Länkade öppna data gör att vi kan utnyttja webben som om det vore en stor databas

www.liu.se

LINKÖPINGS UNIVERSITET